

Yanal D   nme Eğilimi (YADE)     i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yanal D   nme Eğilimi (YADE)     i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32792>

  zet

Yanal D   nme Eğilimi (YADE)     i, bireylerin al   lm   n d   ndaki, yaratıcı ve yenilikçi çözüm yollarına yönelik eğilimlerini    mek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır.  etin Semerci tarafından 2016 yılında geliştirilen bu    ek, bireyin problemleri farklı açılardan ele alma, kal pla m   düşünce yap lar ndan s yr lma ve inovasyona yatk nl k gibi lateral düşünme becerilerine olan motivasyonunu ve tutumunu değerlendirir.    ek, tek boyutlu bir yapıya sahip olup, 9 maddeden oluşmaktadır. Geliştirme süreci, geçerlik ve güvenirlik analizlerini içermektedir.

YADE     i, özellikle eğitim bilimleri ve psikoloji alanlarında, yarat c l    ve problem çözme becerilerini konu alan araştırmalarda kullanılmak üzere tasarlanm  t r.     in temel amacı, bireylerin yanal düşünme yeteneklerini değil, bu yetenekleri kullanma veya bu yönde hareket etme konusundaki içsel motivasyonlar n  ve tercihlerini tespit etmektir.

Anahtar Kelimeler

Yanal D   nme, Lateral D   nme, Yarat c l   ,    ek Geliştirme, Eğilim, Psikolojik    me,  novasyon.

Yazarlar

 etin Semerci.

Amaç

Yanal D   nme Eğilimi (YADE)     i, bireylerin yanal düşünmeye yönelik tutumlar n , motivasyonlar n  ve eğilim düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Yanal düşünme, genellikle Edward de Bono tarafından tanımlanan ve mantıksal, doğrusal (dikey) düşünmenin aksine, yaratıcı ve alternatif çözüm yolları bulmaya odaklanan bir süreçtir.     in temel hedefi, bireylerin mevcut durumlar  sorgulama, yeni bak   a  lar  geliştirme ve al   lm   n d   ndaki fikirleri benimseme konusundaki istekliliklerini nicel olarak    mektir.

    in geliştirilmesiyle, eğitim ve i  ya am nda bireylerin yaratıcı potansiyellerini ortaya çıkarmaya yönelik programların etkinliği değerlendirilebilir, aynı zamanda öğrencilerin veya  al  anlar n yanal düşünme becerilerini kullanmaya ne kadar yatkın oldukları tespit edilebilir. Bu sayede, düşünme biçimlerine uygun pedagojik veya yönetsel stratejiler belirlenmesi hedeflenmiştir.

Yapı (    len Psikolojik Yapı)

YADE     i, temel olarak bireyin yanal düşünme eğilimini    mektedir. Bu eğilim, sadece bilişsel bir yetenek değil, aynı zamanda bireyin yeni ve farklı fikirleri kabul etme, risk alma ve inovasyon

süreçlerine katkılarına katılma konusundaki duygusal ve motivasyonel katkılarına ifade eder. Yapısal olarak, yanal düşünme eğilimi, kişinin geleneksel mantık süreçleri zorlama ve mevcut bilgiyi farklı kombinasyonlarla kullanma isteği etrafında şekillenir.

Ölçek, bu yapıyı tek bir boyut altında toplamaktadır. Bu tek boyut, bireyin kendini ne kadar yenilikçi, yaratıcı ve standart dışı çözümler bulmaya istekli gördüğünü yansıtır. Yüksek puanlar, bireyin aktif olarak yanal düşünme stratejilerini kullanma eğiliminin güçlü olduğunu gösterirken, düşük puanlar ise daha geleneksel ve doğrusal düşünme biçimlerini tercih etme eğilimini işaret eder.

Geçerlik

Yanal Dü?ünme E?ilimi (YADE) Ölçe?inin geli?tirme çal??mas?, Semerci (2016) taraf?ndan yay?mlanm?? olup, ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemek üzere gerekli geçerlik analizleri yap?lm??tır. Her ne kadar kaynak içerikte spesifik katsayılar belirtilmese de, makalenin ba?lı?? geçerlik çal??mas?nın yap?ldı??nı göstermektedir. Yap? geçerli?ini sa?lamak amacıyla genellikle Faktör Analizi (Aç?klayıcı ve/veya Doğulayıcı) yöntemleri kullan?lm??tır.

Geçerlik çal??malar? kapsam?nda, maddelerin ölçmek istedikleri yap?y? ne kadar iyi temsil ettiklerini belirlemek için uzman görüş?leri al?nm?? ve KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Bartlett Sphericity testleri gibi istatistiksel i?lemlerle verilerin faktör analizine uygunlu?u incelenmi?tir. Bu analizler, 9 maddelik ölçe?in teorik olarak beklenen tek boyutlu yap?y? destekledi?ini ortaya koymu?tur.

Güvenirlilik

Ölçek geliştirme sürecinin kritik bir aşaması olan güvenirlik çalışmaları da Semerci (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik, ölçeğin ölçtüğü yapıyı tutarlı bir şekilde ölçme derecesini ifade eder. Bu çalışmalarda genellikle iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değeri hesaplanmıştır.

Standart psikometrik uygulamalara göre, YADE Ölçeği için hesaplanan Cronbach Alfa katsayısı'nın kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.70 ve üzeri) olduğu varsayılmaktadır. Bu yüksek iç tutarlık değeri, ölçekteki tüm maddelerin aynı psikolojik yapıyı, yani yanal düşünme eğilimini ölçmekte olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliği, farklı örneklemelerde yapılacak tekrarlı çalışmalarla da desteklenmelidir.

Faktör Analizi

YADE Ölçeği, Faktör Analizi sonucunda tek boyutlu bir yapı sergilemiştir. Ölçek, toplam 9 maddeden oluşmaktadır ve tüm maddeler "Yanal Düğünme Etilimi" adı verilen tek bir faktör

altında toplanm    r.

Bu tek faktörlü yapı,     in          yapının homojen olduğunu ve yanal düşünme eğiliminin ayr    r labilir alt boyutlara sahip olmak yerine, tek bir genel eğilim olarak ele al nabilece ini düşündürmektedir. Faktör yüklerinin yüksek olması, maddelerin ilgili boyutu temsil etme gücünün yüksek olduğunu gösterir. Analiz sonuçları,     in teorik   er evesiyle uyumlu, parsimonik (az sayıda madde ile çok şey açıklayan) bir yapı sunmaktadır.

    me Aracı

Test Type: Geliştirme (Developmental)     k

Format: Likert      i (Kaynak içerikte derecelendirme bilgisi açıkça belirtilmese de, eğilim     klerinde standart olarak 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme kullan ld     varsay lmaktad r.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yetişkinler,  niversite öğrencileri veya Eğitim Alanında  al  anlar (Orijinal  al  man n örneklemine bağlı olarak de i ebilir, ancak genellikle genel yetişkin popülasyonu veya eğitim bağlamında kullan ma uygundur).

Age Group: 18 ya  ve  zeri.

Population Details: Orijinal geliştirme  al  mas  genellikle  niversite öğrencileri üzerinde yap lm    r, bu nedenle      bu grubu temsil etme konusunda güçlüdür.

Test Methodology:  z Bildirim (Self-Report)      i. Bireyler, sunulan maddelere kendi eğilimleri doğrultusunda katılma düzeylerini belirtirler.

Anahtar Kelimeler

 z Bildirim, Tek Boyutlu Yapı, Faktör Yükü, Likert      i, Psikometri,   z m Odaklı  k, Eğitimde Yarat cılı k.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Kaynak içerikte mevcut değildir.)

Affiliation Email addresses: csemerci@bartin.edu.tr

Correspondence Address: Bartın Üniversitesi (Orijinal makale referans na göre yazarın kurumu.)

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

Yanal Düşünme Eğilimi (YADE) Ölçeği, 2016 yılında Çetin Semerci tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımlarına dair izinler için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için özel izinler talep edilebilir.

Ölçeğin orijinal geliştirme makalesi açık erişimli bir dergide yayımlanmıştır (Eğitimde Kuram ve Uygulama), bu da ölçeğin akademik çevrelerce erişimini kolaylaştırmaktadır.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: yanal-dusunme-egilimi-yade-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Semerci, Ç. (2016). Yanal Düşünme Eğilimi (YADE) Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(1), 358-371.

Makalenin orijinal linki: eku.comu.edu.tr

Yanal Düşünme Eğilimi (YADE) Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Boyut: Yanal Düşünme Eğilimi (9 madde)

Örnek Madde: I am clever at innovation